

Üzleti megbeszélések a ruházkodásról

Már az őszi és a jövő téli divat jegyében mutatták be kollekciókat a ruházati vállalatok hétfőn a kőbányai vásárváros 24-es pavilonjában, ahol megkezdődött a konfekcióipar és a kereskedelem szakembereinek hagyományos tárgyalássorozata. A két héten át tartó üzleti megbeszéléseken a kereskedelmi vállalatok és a kiskereskedők 16 állami és szövetkezeti vál-

alat több mint másfél ezer felsőruházati terméke közül válogathatnak. A kiválasztott minták gyártására — mint azt több nagyvállalat képviselői elmondták — felkészült a konfekcióipar, s a kereskedelem rendelkezéseinek megfelelő folyamatos szállítást ígér az 1980—81-es őszi-téli idényre. Több nagyvállalat alaposan megnövelte választékát, számos újdonsággal is kirukkolt. (MTI)

Szerződés-kötés

A társasági szerződés aláírásával hétfőn — az Út- és Vasútépítő Vállalat kultúrtermében — 8 kutató, tervező és kivitelező vállalat vezetői megalakították a Mélyépítési Kutatási-Fejlesztési Társaságot. Az összefogás célja, hogy a rendelkezésükre álló szellemi és anyagi erőforrások koncentrációjával és összehangolásával hatékonyabbá tegyék a kutatást, a műszaki fejlesztést és lényegesen meggyorsítsák a tudomány és a technika legújabb eredményeinek hasznosítását.

Alkalmazkodás a követelményekhez

Korszakváltás a DÉLÉP-nél

Valaha, nem is túl régen, úgy egy évtizeddel ezelőtt is, még általános volt az a gyakorlat, hogy a mezőgazdaságból az iparba igyekvő emberek útja első állomásaként az építőiparba vezet. Ez természetesen is volt, hiszen talán az építőipar szabadabb munkakörülményei emlékeztettek leginkább a mezőgazdaságra, tehát itt volt a legkönnyebb az alkalmazkodás. No meg talán az építőipar igényelte akkoriban a legtöbb segéd munkást, szakma nélkül tehát itt volt a legkönnyebb elhelyezkedni, viszonylag magas fizetésekért. Időközben azonban alaposan megváltozott a helyzet. Az építőipar technológiai fejlődésének eredményeként ma már a hagyományos értelemben vett, teljesen képzetlen segéd munkásra jóval kisebb mértékben van szükség, mint korábban, ráadásul alaposan beszűkültek, jószerevével meg is szűntek a korábban viszonylag bőven csordogáló munkaerőforrások. Az építőipar tehát több szempontból is kritikus helyzetbe került úgy egy évtizede.

Hasonló volt a helyzet a DÉLÉP-nél is, ahol a hetvenes évek elején mind kevésbé számíthatnak a munkaerő-utánpótlás hagyományos forrásaira. Ráadásul a technológiaváltás, a házigyár munkabaállása alaposan átformálta a vállalat munkáját, s fölépítését is. Képzetlen, anyagmozgatással, malterkeveréssel, téglaadogatással foglalkozó segéd munkások helyett mindinkább szakemberekre lett szükség a vállalatnál. Emellett sok szakma is lassanként fölöslegessé vált, helyettük más, új szakmák iránt nőtt meg a vállalatnál a kereslet. A DÉLÉP-nél időben számot vetettek a helyzettel, s többek közt belátták, hogy a szakember nem születik, hanem képezni kell. (Ez ugyan természetesen tünik minden józan embernek, ám sok vállalat még ma is kisebb csodaként várja, hogy megfelelő szakemberek érkezzenek hozzá.) Szóval a DÉLÉP e felismerés alapján 1973-ban — az építőipari ágazaton belül elsőként az országban — megnyitotta továbbképző iskoláját. Ezzel voltaképpen megteremtette a vállalat egészséges fejlődésének egyik legfontosabb alapját.

Valóban olyan fontos szerepre tehet szert egy továbbképző iskola? A válaszhoz érdemes sorra venni azokat a tapasztalatokat, amelyeket az ember Csanálosi Bélával, a vállalat oktatási osztályának vezetőjével folytatott beszélgetéséből szűrhet le. Ezek szerint a házigyár belépésével és általában a technológiai fejlődés eredményeként alapvetően megváltoztak az iparnak a dolgozók képzettségével szemben támasztott igényei. Egyre több emberre volt szükség a speciális „befejező” szakmákban, s a gépészet eredményeként egyre kevesebbre az anyagmozgatásban. Megkezdtek tehát az

emberek átképzését. Eleinte azt a feltételt szabták, hogy az egyéves, vállalati érvényű szakmát adó tanfolyamokon azok vehetnek részt, akik már egy-két éve a vállalatnál dolgoztak segéd munkásként. Később, amikor már fogyott az utánpótlás, eleve így hirdettek felvételt a vállalatnál, s ez ismét komoly vonzerőt lett, hogy náluk szakmát szerezhetnek az emberek.

Ugyanis időközben alaposan megváltozott a dolgozók mentalitása is. Egyre inkább bebizonyosodott, hogy a továbbtanulás, a szakmaszerzés lehetősége nemcsak megtartó erő, de vonzerő is lehet a vállalatnál. A fiatalabb generációt ugyanis egyre kevésbé élegítette ki a hagyományos segéd munkára. Az külön szerencse, hogy a technológiai fejlődés eredményeként éppen ebben az időszakban nőtt meg a vállalat igénye a képzett emberek iránt. Így tehát a kölcsönös haszon jegyében emberek százai előtt nyílt meg az út, amely számukra — akár hogyan is nézzük — a társadalmi felemelkedést jelentette. Így azután a dolgozók oktatása, továbbképzése megtartó erővé is válhatott a vállalat számára, s egyúttal lehetővé tette a kéznél levő munkaerő-tartalékok felhasználását.

Ezeket az eredményeket természetesen nem adták ingyen. Sokba került, s kerül most is a dolgozók képzése a vállalatnál. A szakmunkásképzés céljait szolgáló tanulmányi-komplexum vagy 15 millió forintba került, s a most épülő új műhely és szociális létesítmény is úgy tizmillió forint lesz. A felnőttképzésben tavaly a vállalat a szakmunkásképzésre 7,4 milliót, továbbképzésre félmilliót, a vállalati dolgozók közép- és felsőfokú továbbtanulásának támogatására 7—800 ezer forintot költött. Vagyis csak költségben majdnem ötmilliót adtak ki a dolgozók képzésének javítására érdekében.

Nyilván fölmerül a kérdés: megéri-e? A vállalati tapasztalatok szerint igen — túl azon az egyszerű kényszeren, hogy jó néhány szakmára kénytelenek voltak mindenképpen embereket képezni. Megértte, mert tapasztalataik szerint a képzett ember másként, céltudatosabban és felelősségteljesebben dolgozik, mint a képzetlen.

Továbbképzéseket természetesen nemcsak a munkások, hanem az alkalmazottak számára is rendeznek a vállalatnál. Sőt! Az elmúlt öt évben a vállalat 5115 munkása közül 830-an vettek részt betanító (gépkezelői, szögbelevő stb.) tanfolyamon, 936-an 3—4 hónapos szakmunkásvizsgára felkészítő tanfolyamon, egyéves szakmunkásképző tanfolyamon pedig 470-en. Vagyis a fizikai dolgozók 43 százaléka tanult a vállalatnál. A vállalat alkalmazottai viszont

az öt év alatt 2—3 tanfolyamon és továbbképzésen is részt vettek. Mindez abból a helyes szemléletből következik, hogy a vállalatnál fölismerték: a fejlett technológia a korábbinál is több alkalmazottat igényel. Csak hogy nem akármilyen alkalmazottat. Olyan sokoldalúan képzett embereket, akik valóban érdemi munkát végezve dolgoznak a szervezésben, elsőkétszítésben, a közvetlen termelésirányításban s. Hízen a fejlett technológia jó kihasználásához egyre nagyobb szellemi kapacitás kell. Ennek biztosítása is mindent megtesznek a vállalatnál.

A DÉLÉP-nél folyó nagyarányú oktató-képző munka tapasztalatait talán abban lehetne röviden összegezni: az alkalmazottak fölismerték, hogy alkalmazkodniuk kell, meghozza saját erejükből, az idők változásaihoz. Ennek érdekében teremtették meg a munka belső feltételeit. S időközben az is kiderült, hogy mindezt hosszabb távon is nélkülözhetetlenül szükségük lesz. Hiszen az idő nem áll meg, márpedig ily módon a jövő gyorsan változó igényeihez gyors átképzésekkel viszonylag könnyen képesek majd alkalmazkodni. Vagyis fölismerték a szellemi tőke fontosságát, ami nélkül a legjobb technológia sem képes a felét sem adni annak, amit adhatna. S fölismerték azt is, hogy a vállalati rugalmasság, gyors alkalmazkodási készség egyik legfontosabb előfeltétele a sokoldalúan képzett ember, aki nemcsak kiszolgálója, de aktív részese a technológiai folyamatnak. Szávay István

Energiatakarékos gáztüzelésű kazánok

Kiseb lakótelepek és a tavfűtésbe be nem kapcsolható épületek fűtésére alkalmas, energiatakarékos, gáztüzelésű kazánok gyártását kezdte meg az Épületgépészeti Termékek Gyártó Vállalatnál. Az új típusú, korszerű kazánokkal iskolák, ABC-áruházak, kisebb ipari és mezőgazdasági üzemek fűthetők gazdaságosan

Beszélgetés az irányelvekről

A szellemi erőforrások tartalékai

Évek óta visszatérő rendszerességgel írják az újságok aratás után az illetékesek kinyilatkoztatását: megtermelt az ország kenyere. Száraz idő, kemény aszaly gyötörte tavaly a lábón álló gabonát, lényegesen kevesebbet arattak a kombájnok, mint máskor, kenyérgondjaink szerencsére így sincsenek. Jönnek az újabb fajták, többet teremnek, néha jobbat is, a nagyobb hozzaértés is mázsákkal kamatozik, mit várhatunk még a kutatóktól? A leckét most is föladták a kongresszusi irányelvek, mint eddig mindig, megkérdeztük tehát a Termelői Gyakorlatban több bűzará, kukoricára, napraforgóra és árpára. Pár évvel ezelőtt még visszatérő formula volt beszélgetésünkben, hogy a kutatók eredményei nagy fáziskéséssel hasznosulnak a termelésben. Gabonatermő területeinknek körülbelül a fele termelési rendszerek közvetlen befolyása alatt áll, a termelési rendszerekkel viszont igen szoros és gyümölcsöző kapcsolatot sikerült elérnünk. Hasonló transzmisszióra, a kutatási eredmények hasonlóan gyors átadására lenne szükség a területen másik felén gazdálkodó szövetkezetek esetében is. Hozzájuk legtöbbször sajtó útján közvetített üzenetként jut el a szándékunk, van tehát tennivalónk kölcsönösen, ha az irányelvek által hangsúlyozott szervezetszerepeket gondoljuk.

— A tudomány araszolva halad, a termelési eredmények eddigi rekordjai látványosan, azt hiszem, nem emelhetők.

— A közfoglalmú megfogalmazás szerint a nemzeti és termelési kutatások körülbelül egy százalékkal tudják évente emelni a gabonák termésátlagait. Kimondva szerény, de gondolkodjunk bele alaposabban, és számoljunk egy kicsit. Az ország idei terveiben 13,5 millió tonna gabona szerepel. A szerényke egy százalék 135 ezer tonnát jelent. Erre már nem lehet azt mondani, hogy kevés.

— A kedvezőtlen külföldi piacot naponta emlegetjük. Mi lesz, ha a gabonapiacra is elkezdene fújni a kedvezőtlen szelek?

— Jó gabonánk eddig jó exportpiacra számíthatott közvetlenül is, és akkor is, ha állatokkal etetve hűsként értékesítettük. Ha a világ élelmiszerforgójaira figyelünk, értékesítési gondoktól belátható időn belül nem kell tartanunk. Az irányelvekben rögzített mondat — „Tovább kell fejleszteni a mezőgazdaságunkban meghatározó jelentőségű gabona- és kukoricatermesztést” — ezt a biztonságot sugallja. Javítanunk kell tehát a termésátlagokat, a minőséget, és más termelő ágazatokkal összhangban a lehetőségekhez mérten csökkenteni kell a költségeket. Kutatók közreműködése nélkül nem képzelhető el a minőség javítása se, de a költségek csökkentése se.

— Régi tétel: valamiből lesz a valami. Fogalmazzuk meg régre, miből lesz a több búza és a több kukorica?

— A termőterületet növelni nem tudjuk, több esőre, több napsütésre sincs kilátásunk, a talaj adottságai nehezen változtathatók, az öntözött területek sem bővíthetők sokkal, hamar ki-

valy természetesen nem tarthatjuk be.

— A legfőbb tartalékok?

— Az intézet kutatóinak halmozódnak a tapasztalatai, az anyagi és a műszaki háttér fokozatos javításával egyre több váltható át a termelői gyakorlatban több bűzará, kukoricára, napraforgóra és árpára. Pár évvel ezelőtt még visszatérő formula volt beszélgetésünkben, hogy a kutatók eredményei nagy fáziskéséssel hasznosulnak a termelésben. Gabonatermő területeinknek körülbelül a fele termelési rendszerek közvetlen befolyása alatt áll, a termelési rendszerekkel viszont igen szoros és gyümölcsöző kapcsolatot sikerült elérnünk. Hasonló transzmisszióra, a kutatási eredmények hasonlóan gyors átadására lenne szükség a területen másik felén gazdálkodó szövetkezetek esetében is. Hozzájuk legtöbbször sajtó útján közvetített üzenetként jut el a szándékunk, van tehát tennivalónk kölcsönösen, ha az irányelvek által hangsúlyozott szervezetszerepeket gondoljuk.

— A tudomány araszolva halad, a termelési eredmények eddigi rekordjai látványosan, azt hiszem, nem emelhetők.

— A közfoglalmú megfogalmazás szerint a nemzeti és termelési kutatások körülbelül egy százalékkal tudják évente emelni a gabonák termésátlagait. Kimondva szerény, de gondolkodjunk bele alaposabban, és számoljunk egy kicsit. Az ország idei terveiben 13,5 millió tonna gabona szerepel. A szerényke egy százalék 135 ezer tonnát jelent. Erre már nem lehet azt mondani, hogy kevés.

— A kedvezőtlen külföldi piacot naponta emlegetjük. Mi lesz, ha a gabonapiacra is elkezdene fújni a kedvezőtlen szelek?

— Jó gabonánk eddig jó exportpiacra számíthatott közvetlenül is, és akkor is, ha állatokkal etetve hűsként értékesítettük. Ha a világ élelmiszerforgójaira figyelünk, értékesítési gondoktól belátható időn belül nem kell tartanunk. Az irányelvekben rögzített mondat — „Tovább kell fejleszteni a mezőgazdaságunkban meghatározó jelentőségű gabona- és kukoricatermesztést” — ezt a biztonságot sugallja. Javítanunk kell tehát a termésátlagokat, a minőséget, és más termelő ágazatokkal összhangban a lehetőségekhez mérten csökkenteni kell a költségeket. Kutatók közreműködése nélkül nem képzelhető el a minőség javítása se, de a költségek csökkentése se.

— Régi tétel: valamiből lesz a valami. Fogalmazzuk meg régre, miből lesz a több búza és a több kukorica?

— A termőterületet növelni nem tudjuk, több esőre, több napsütésre sincs kilátásunk, a talaj adottságai nehezen változtathatók, az öntözött területek sem bővíthetők sokkal, hamar ki-

mondhatnánk, almokat kergetünk. Az új gépek és az új vegyszereket sokat segíthetnek mindig, bár ezeket nem szokták kutatóink javára írni, pedig nekünk kell megmondanunk, melyik fajta hogyan viselkedik egy új vegyszer hatására, sőt egy gépnek nekünk kell néha megfelelő fajtát előlitalanunk. Az új fajták és új hibridek egyértelműen a mi feladataink között szerepelnek, és nekünk kell megmondanunk azt is, melyik új fajta milyen körülmények között adja a legjobb termést. Az új fajta, az új hibrid a neki megfelelő termelési móddal mindig új tartalékokat jelent.

— Muzsáj mindent nekünk kitalálnunk?

— Egyre nagyobb hangsúlyt kap az a törekvés, hogy ne hozzuk be külföldről, ami nekünk is megvan, de ne igyekezzünk fölitalálni azt, amit átvenni egyszerűbb. A gyorsaság az átvételnél is óriási érték. A tudomány eredményei nyitnak, szinte az egész világgal kapcsolatban vagyunk. A tudomány szempontjai is követelik azt az egészséges politikai törekvést, hogy hidegháborús szelek ne ronghassák nemzetközi kapcsolatunkat!

— Ha ennnyire világos, hogy átvenni könnyebb, ami másutt megvan, miért kell mindig hangsúlyozni? Miért megy lassabban mégis a külföldi fajták meghonosítása?

— A nemesítő nagyobb erkölcsi és anyagi megbecsülést élvez, mint a honosító, az ösztönzés, lehetőségei tehát kézenfekvők lennének.

— A nemesítő új fajtát ad, az pedig olyan, mint futballban a gól: erre megy a játék.

— Tévedés ne essék, a nemesítő munkájának elismerését csökkenti vétek lenne. Meg kell keresnünk azonban az ösztönzés jobb lehetőségeit azoknál is, akik kéz alá dolgoznak a nemesítőnek, hiszen a legjobb fajtával se sokra mennénk, ha egy másik kutatócsoport nem tisztázná, milyen termelési feltételek között érvényesülnek legjobban az előnyös biológiai tulajdonságok. Az ösztönzés módjaitól mi csak javaslatunkkal tudnánk hozzájárulni.

— A társulások?

— Jóleső érzéssel vettük tudomásul, hogy az irányelvek megerősítik azt a kezdeményezést, ami a GABO-NAMAG létrehozásához vezetett. A társaság segíti az új fajták és az új termelési tapasztalatok elterjedését. A tartalékok itt is nagyok, az élet hozta létre a társulást, az élet követelményeinek kell tehát igazítanunk.

— A gabonakutatókól több és jobb gabonát várunk, amennyire lehet, olcsóbban. Alaputatások nélkül azonban ez se megy vég nélkül.

— Megnyugvással olvasuk az irányelvekben: „Rendszeresen jelentőségüknek megfelelő támogatásban a tudomány fejlődését, a társadalmi céljainkat szolgáló fontos alaputatásokat.” Az alkalmazott és az alaputatások összhangjának a megteremtése szintén hatalmas tartalékokat tárna föl, a termelési célra irányított alaputatások fölbecsülhetetlenül nagy segítséget adhatnak.